

BIULETYN KOWIEŃSKI**WILBI**

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3-3

Nr.

597

Wilno, dnia 25. I. 1932

Treść numeru:**I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ,**

K r o n i k a .

Dział, Str.

1. Minister Zaunius o aktualnych sprawach litowskiej polityki zagranicznej.	I.	1.
2. Sprawa rozbrojenia w ujęciu "Lietuvos Aidas".-	"	"-2.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

3. Biblioteka uniwersytetu kowieńskiego	III.	2.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

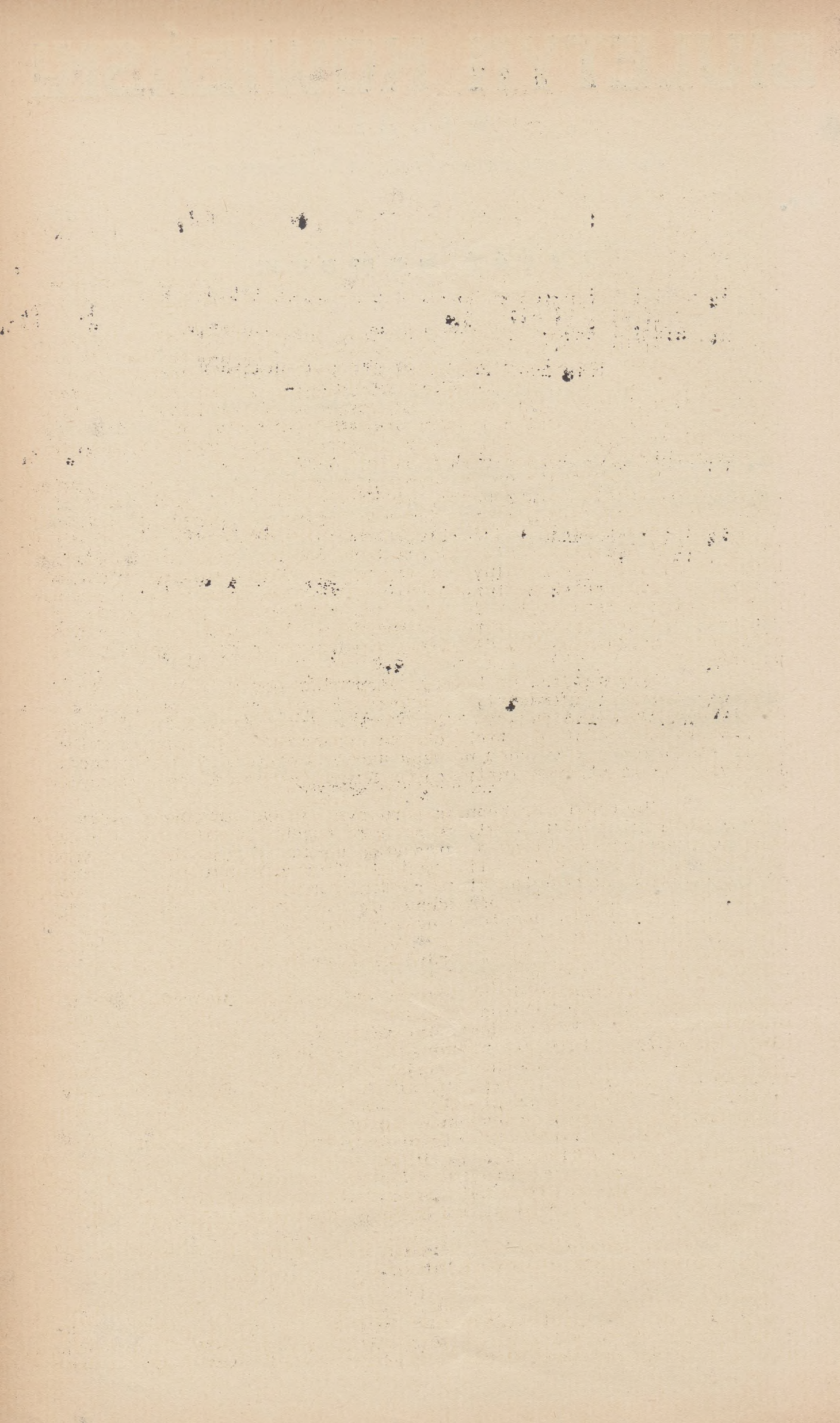
4. "Lietuvos Aidas" o polityce Dyrektorjatu kłajpedzkiego".-	VII.	2-3.

VIII. Z ŻYCIA I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

K r o n i k a .

5. Echo artykułów o Litwie red. Okulicza w "Vilniaus Rvtojus".-	VIII.	3.
6. Areszty Litwinów.	"	"
7. Uniewinnienie aresztowanych Litwinów.-	"	"

-----o0o0§0o0o-----

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

Minister Zaunius o aktualnych sprawach litewskiej polityki zagranicznej. Jak podaje "Siegodnia" /Nr.25/, w dn.23 stycznia wyjechał do Genewy litewski minister Spraw Zagr.Zaunius wraz z sekretarzem Graużynisem. Przed wyjazdem udzielił min.Zaunius wywiadu współpracownikowi "Lietuvos Aidas" na temat aktualnych kwestyj litewskiej polityki zagranicznej.

Przedewszystkiem min.Zaunius poruszył sprawę mającej się odbyć sesji Ligi Narodów. Oświadczył on, że na porządku dziennym sesji znajduje się sprawa komunikacji Landwarów-Koszedary. "Wyrok Trybunału Haskiego w tej sprawie - oświadczył min.Zaunius - dotyczy jedynie części spraw litewskich, odnoszących się do Polski. Kwestja spławu lasu Niemnem wciąż jeszcze pozostaje otwarta. Rząd litewski dawno już rozstrzygnął tę sprawę w znaczeniu pozytywnym. Jednakże praktyczna realizacja tej sprawy zależy od Polski."

Na zapytanie co do perspektyw rozwiązania problemu rozbrojenia, odpowiedział min.Zaunius, że rozwiązanie tego problemu jest szczególnie ważne dla małych państw, które nie mogą nic zdziałać w zakresie rozbrojenia, gdyż inicjatywa w tym względzie płynąć winna ze strony mocarstw. Małe państwa będą jedynie popierać ideę rozbrojenia ze względów moralnych a nie materialnych. Obecna sytuacja w całym świecie ma charakter dużego napięcia. Przeciwności interesów wielkich państw są tak duże, że dla konferencji rozbrojeniowej wytwarza się niezupełnie wyraźna atmosfera. "Nie chcę być pesymistą oświadczył dr.Zaunius - i daj Boże, aby wszystko było załatwione pomyślnie".

Przechodząc do kwestji stosunków między Litwą a Watykanem minister Zaunius oświadczył, że odbyły się już rokowania między rządem litewskim, a znajdującym się w Kownie przedstawicielem Watykanu msgr.Arato. Na podstawie tych rokowań opracowano już program ustalenia stosunków z Watykanem na wzór akcji katolickiej we Włoszech. Jak tylko Arato otrzyma instrukcje z Rzymu, rokowania będą wznowione.

Następnie dr.Zaunius poruszył sprawę stosunków politycznych z Niemcami i oświadczył, że na notę rządu litewskiego, adresowaną do rządu niemieckiego w związku ze sprawą kłajpedzką, otrzymano już odpowiedź. Jednak rząd litewski nie jest z odpowiedzi zadowolony i opracowuje nową notę, która zostanie przesłana rządowi niemieckiemu. "Należy zauważyć - oświadczył dr.Zaunius - że stosunki Litwy z innymi państwami oparte są na zasadach słuszności i dlatego też należy przypuszczać, że nieco nadwerężone stosunki z Niemcami nie przekształcą się w węzeł gordyjski i przy dobrej woli z obu stron dadzą się łatwo unormować."

Przechodząc do sprawy stosunków ekonomicznych Litwy z innymi państwami, dr.Zaunius oświadczył, że Litwa w danym wypadku kieruje się zasadą "do ut des". Ostatnio, oświadczył min.Zaunius, nie z winy Litwy stały się nienormalne stosunki z niektórymi państwami, jak np.z Francją, Czechosłowacją i t.d., skąd importuje Litwa towarów na sumę znacznie większą, niż tam wywozi. Traktat handlowy między Litwą a Francją traci siłę z dniem 18 lutego i za parę dni rozpoczną się w Paryżu rokowania w sprawie nowego traktatu.

Co się tyczy ekonomicznych stosunków z Niemcami, to chociaż ze strony Niemiec dają się zauważyć pewne trudności przy imporcie produktów żywnościowych z Litwy, to jednak na zasadzie największych udogodnień Litwa może importować do Niemiec rocznie 5 tys. tonn masła, według dawnej stawki celnej, wynoszącej 25 marek od centnara.

Na zakończenie dr.Zaunius oświadczył, że powróci do Kowna na święto Niepodległości 16 lutego.

Sprawa rozbrojenia w ujęciu "Lietuvos Aidas". "Liet.Aidas" w Nr.16 rozważa sytuację wszechświatową i dochodzi do wniosku, że perspektywy polepszenia się sytuacji nie są jeszcze widoczne. O wielkości kryzysu świadczy fakt, że han-

del zagraniczny, 48 największych państw zmalał w drugiej połowie roku ubiegłego o 43% w porównaniu z 1929 r. Tak powszechnego zmniejszenia się obrotów handlowych historia gospodarcza jeszcze nie zna. Tymczasem w dalszym ciągu czynione są wysiłki w kierunku ograniczenia handlu. Cały szereg państw zamierza podwyższyć cła importowe, w tej liczbie również Niemcy. Budzi to niepokój wśród sąsiadów Niemiec. Taki system podwyższania ceł musi prędzej czy później doprowadzić do zastosowania powszechnego systemu kontyngensowego, co oczywiście pociągnęłoby ogromne niewygody. Zasada wolnej konkurencji musiałaby zniknąć. Takie perspektywy budzą również niepokój w zakresie polityki. Ekonomia i polityka ściśle się bowiem wiążą. Wkrótce się zbiera powszechna konferencja rozbrojeniowa. Konferencja taka, odbywająca się w czasie gdy na dalekim Wschodzie toczy się wojna i gdy wszędzie panuje niepokój, a depresja ekonomiczna zatacza coraz szersze kręgi, jest swego rodzaju anachronizmem czy nieporozumieniem. Ktoż bowiem dzisiaj wypuści z ręki oręż, gdy narody tłoczą się jeden na drugiego, krzyżując sobie plany? Dziś możnaby mówić przedewszystkiem o rozbrojeniu ekonomicznym. Spodziewać się należy, że odnośnie czynników będą szukać w tym kierunku wyjścia.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE"

K r o n i k a .

B i b l j o t e k a u n i w e r s y t e t u k o w i e ń s k i e - g o , Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.16/, w dn.16 lutego r.b. ubiegłego 10 lat od chwili stworzenia uniwersytetu kowieńskiego. W związku z tem, dyrektor biblioteki uniwersyteckiej prof. Wacław Birżyszka poinformował współpracownika "Lietuvos Aidas" o stanie biblioteki:

Biblioteka uniwersytecka nie została założona jednocześnie z uniwersytetem, a tylko w dniu 1 stycznia 1923 r. Prof. Wacław Birżyszka, mianowany dyrektorem tej biblioteki otrzymał początkowo zaledwie 40 książek i 1 szafę. To były zaczątki biblioteki. 31 grudnia 1923 r. biblioteka miała już 24 tys. tomów; 31 grudnia 1924 r. - 30.969 tomów; 1925 - 39.448 tomów; 1926 - 44.698 tomów; 1927 - 50.821 tomów; 1928 - 56.008 tomów; 1929 - 60.819 tomów; 1930 - 76.215 tomów; 1931 - 83.561 tomów. Obecnie biblioteka posiada 86 tys. tomów. Większość książek uzyskano drogą ofiar. Dział rękopisów zawiera ok.1300 rękopisów, zaś dział map - 1855 map. Poza główną bibliotekę uniwersytecką drugie tyle książek znajduje się w poszczególnych wydziałach. Większość z nich jednak nie jest dostępna, bądź też dostępna jedynie dla profesorów.

W ciągu 9-ciu lat istnienia uzyskała biblioteka na zakup książek drogą budżetową 476.000 litów. W 1926 r. uzyskano zaledwie 15 tys. litów, a w 1931 już 75 tys. litów. Chciano sumę tę podwyższyć do 150 tys. lt., lecz krzyżys r.b. wpłynął na to ujemnie. Poszczególne wydziały prosiły o asygnowanie na zakup książek 150 tys. lt. Nie jest to wiele, skoro się porówna stosunki w uniwersytetach zagranicznych.

Z inwentarzem źle nie było. Biblioteka otrzymywała na ten cel takie sumy, jakich żądała. Cały inwentarz nie jest zresztą wyszukany. Składa się przeważnie z drewnianych półek. Dopiero ostatnio nabyto dla przechowania droższych rękopisów dwie żelazne szafy.

Całe miemie biblioteki wraz z inwentarzem ocenia się na milion 500 tys. litów, w tem książek kupiono za 500 tys. lt., zaś ofiarowano skromnie licząc za 800 tys. lt.

Przy bibliotece utworzono w 1925 r. czytelnię. W 1925 r. odwiedziło ją 13.623 czytelników; 1926 - 16.652 czyt.; 1927 - 36.624 czyt.; 1928 - 45.149 czyt.; 1929 - 48.078 cz.; 1930 - 71.983 czyt.; 1931 - 87.060 czytelników. W 1925 r. wypadło przeciętnie dziennie 70 czytelników, zaś w 1931 - 341 czytelników. W tym względzie czytelnia uniwersytecka stoi wyżej od czytelni innych krajów.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

"L i e t u v o s A i d a s" o p o l i t y c e D y r e k t o r j a - t u k ł a j p e d z k i e g o .

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Main body of faint, illegible text in the middle section of the page.

Second main body of faint, illegible text in the lower middle section of the page.

Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly a footer or concluding paragraph.

"Lietuvos Aidas" Nr.16 z dn.21.I.1932 r. Art.p.t."Wyjaśnienia". Streszczenie:

W związku z notą rządu litewskiego z powodu nieprzychylnych w stosunku do Litwy posunięć rządu niemieckiego, który prowadził rokowania z delegacją Dyrektorjatu kłajpedzkiego, zamieścił "Memeler Dampfboot" artykuł, w którym usiłuje odeprzeć litewskie zarzuty.

Sam "Mem.Dampfboot" przyznaje, że udała się do Berlina dla rokowań z niemieckim Ministerstwem Apropowizacji delegacja, złożona z 3-ch osób, przyczem w skład delegacji wchodził sam p.Boetcher, obecny prezes Dyrektorjatu kłajpedzkiego. Nie chodzi o to, czy wspomniana delegacja prowadziła w Berlinie rokowania z niemieckim Ministerstwem Apropowizacji czy też prosiła to Ministerstwo o uwzględnienie ciężkiej sytuacji rolnictwa kłajpedzkiego. Decydującym jest tu sam fakt, że delegacja, znajdującego się w ~~xx~~ granicach republiki litewskiej obszaru kłajpedzkiego, zwróciła się w sprawach tego obszaru do oficjalnej instytucji obcego państwa z pominięciem rządu litewskiego. Mimo, że jak twierdzi "Mem.Dampfboot" p.Boetcher brał udział w delegacji nie jako prezes Dyrektorjatu kłajpedzkiego, a tylko jako przedstawiciel kłajpedzkich organizacji gospodarczych, trzeba się zgodzić na to, że udział p.Boetchera w delegacji nadał jej charakter autorytatywny i nawpół oficjalny. Pozatem udział p.Boetchera sam przez się oznaczał, że delegacja udaje się do Berlina za wiedzą i zgodą Dyrektorjatu kłajpedzkiego. Twierdzenie "Mem.Dampfboot", że organizacje gospodarcze danego kraju mogą mieć bezpośrednie stosunki z krajem obcym, nie usprawiedliwia rokowań prowadzonych przez delegację. Banki, czy inne organizacje gospodarcze mają bowiem zwykle placet swych rządów, podczas, gdy delegacja p.Boetchera udała się do Berlina zupełnie bez wiedzy rządu centralnego.

Nie należy wątpić, że Dyrektorjat kłajpedzki zna dobrze swe kompetencje w rzeczonym sprawie. Kompetencje te znaleźć zresztą można również w statucie kłajpedzkim. Jednak praktyka życiowa daje niestety przykłady zapominania przez autonomiczne władze Kłajpedy swych kompetencyj. Wystarczy przypomnieć chociażby skargi Sejmiku do państw obcych lub niektóre przyjęte przez sejmik ustawy. A więc i pod tym względem wyjaśnienia "Memeler Dampfboot" wątpliwości nie rozpraszają i wwsuniętych zarzutów nie obalają.

VIII. Z ŻYCIA I PRASY LITWISKIEJ W WILNIE.

K r o n i k a .

E c h a a r t y k u ł ó w o L i t w i e r e d. O k u l i c z a w "V i l n i a u s R y t o j u s". Jak podaje "Vil.Ryt."/Nr.7/, w pierwszym swym artykule, poświęconym wrażeniom z wycieczki do Litwy p.t."Po tamtej stronie" red."Kur.Wileńskiego" K.Okulicz dotknął powierzchownie sytuacji wsi litewskiej, która w ciągu 13-tu lat niepodległości uległa znacznej poprawie. "Jakie będą dalsze artykuły, pisze "Vil.Ryt." zobaczymy. O ile można jednak się domyślać, nie będą one chyba podobne do pełnych nienawiści artykułów różnych Wróblów, Neuwertów /Nowaczyńskich/, Studnickich i innych Wrzosów, które wspomnieni dziennikarze polscy pisali po pobycie w niepodległej Litwie."

A r e s z t y L i t w i n ó w . Jak podaje "Vilniaus Rytojus" z powołaniem się na inne pisma, w pow.święciańskim aresztowano szereg Litwinów pod zarzutem antypaństwowej działalności. Liczba i nazwiska aresztowanych nie są narazie znane.

U n i e w i n n i e n i e a r e s z t o w a n y c h L i t w i n e k . Jak podaje "Vil.Ryt." Nr.8, Sąd Okręgowy w Wilnie uniewinnił skazane na 6 tygodni bezwzględnej aresztu za rzekomo nielegalne zwołanie zebrania 2 Litwinki z Łazdun /pow.wołożyński/ Tunkunasównę i Kieselównę.

